KRONIKA NEPLACHOVA

ZAČÍNÁ PROLOG

Alfa a omega. To slovo je obsaženo v první kapitole Apokalypsy: „Aj, aj, aj, Pane Bože: neumím mluvit, protože jsem dítě," u Jeremiáše v kapitole první, a v osmém, otázka první In scripturis.[1]

Já, pravím, jsem dítě s nejasným tušením, pokud jde o moudrost, dítě se slabou pamětí, pokud jde o zkušenost, dítě s koktavým jazykem bez výmluvnosti, dítě vratce stojící, se slabými údy, a tak neumím mluvit. Proto se chci navrátit k tomu, jenž je pramenem milosrdenství a štědrým dárcem milostí a jenž po zásluze musí být vzýván na počátku jakéhokoli konání. Proto čteme u Izaiáše v kapitole padesáté osmé: „Budeš vzývat a Pán tě vyslyší a budeš volat a řekne: Hle, zde jsem."[2], a u Joela v třetí kapitole: „Každý, kdo bude vzývat jméno Páně, bude spasen."[3] A tato slova jsou obsažena v De poenitentia v distinkci první Adhuc instant za polovinou.[4] Ale nestačí ho vzývat, pokud se všechno neděje v jeho jménu. Proto píše apoštol v listu ke Kolossenským v třetí kapitole a v prvním listu ke Korintským v desáté kapitole a je to uvedeno též v případu dvacátém šestém, otázce první Non liceat: „Cokoli činíte slovem nebo skutkem, vše čiňte ve jménu Páně."[5] K tomu dobře podotýká De consecratione distinkce první Omnis christianus, kde se říká: „K tomu je třeba se nejprve utíkat, kdo může léčit utrpení naší duše."[6]; když se totiž vyloučí jeho pomoc, nemůže ani být v komkoli tělesná ctnost. To poslední je zřejmé z případu třicátého třetího, otázky první Noli existimare na začátku.[7] Není divné, že se vše děje v jeho jménu, protože on je základ, bez něhož nevzniká stavba žádného dobrého díla, jak je zjevné v listu ke Korintským v třetí kapitole a v prvním, otázka první Cum Paulus,[8] o nejvyšší Trojici a katolické víře v první kapitole na začátku In Clementinis.[9] Dobře to dokládá Hilarius[2] v osmé knize spisu O Trojici [De Trinitate] a po něm je to obsaženo v De consecratione, v distinkci druhé In Christo pater.[10] Jestliže se totiž od něho nebudeme učit, budeme mluvit pošetile a bezbožně. K tomu uvádí, co píše Augustin[3] v knize O boží obci [De civitate Dei] a co je obsaženo v případu dvacátém šestém otázce druhé Qui sine,[11] kde se říká: „Kdo chce dosáhnout spásy bez Spasitele a domnívá se, že bez pravé moudrosti se může stát moudrým, není zdravý, ale nemocný, není moudrý, ale hloupý, trvale bude strádat v nemoci a setrvá hloupý a bláhový v zhoubné slepotě."

Onomu tedy, jenž jest alfa a omega, tj. začátek a konec, říkám s Augustinem to, co onen píše v knize O zrcadle církve [De speculo ecclesie] v třetí kapitole: „Dej, Pane," praví, „světlo v srdci, dej slovo v ústech, dej, aby mysl vystupovala do nebeských sídel, dej, aby osvěcovalo zřídlo dobra, dej, aby světlo v tobě nalezené upevnilo jasné vidění duše. A protože jsme jednak část nebe, jednak země, zadrž mračna země a smutná břemena a svým jasem osviť temnou tvář lidského nitra.

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

Zastav těkavou mysl, jež často se na scestí řítí,

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

podřiď tělo duchu, žádost rozumu, tělo, duši i mne celého uvnitř i vně přizpůsob veskrze své vůli, abych — až by vše bylo uspořádáno podle svého řádu — si zasloužil dokonale tě milovat, po zásluze chválit srdcem i ústy a vší zbožností, jíž jsem schopen", abys ty, který jsi alfa a omega všech věcí, ráčil ozářit mé myšlenky, abys ráčil posílit mou paměť, abys ráčil upevnit mou vytrvalost.

Tento předkládaný stručný spisek kroniky římské i české jsem já, Neplach,[4] sepsal podle přání bratra Martina, hospodáře kláštera a svého strýce, a takto, to jest velmi nezkušeně, shrnul a předložil pak k opravení témuž Martinovi, svému strýci, Petrovi, svému proboštovi, a Janovi z Brloha, svému komorníku, jako znalcům, i těm, kteří se více než já zabývají historií a pověstmi. Je-li v něm něco ne právě dobře uspořádáno, ať je mi to kladeno za vinu jenom jako tomu, kdo se takovými věcmi nikdy nezabýval a hned zas nebude zabývat.

[1] Zjevení sv. Jana 1, 8; Proroctví Jeremiáše proroka 1, 6; Decr. Grat., dist. XCVI, can. 8.
[2] Proroctví Izaiáše proroka 58, 9.
[3] Proroctví Joele proroka 3, 5.
[4] Decr. Grat. dist. III can. 32 De poenitentia.
[5] Epištola sv. Pavla ke Kolossenským 3, 17; 1. epištola sv. Pavla ke Korintským 10, 31; Decr. Grat. C XXVI qu. 5 can. 3.
[6] Decr. Grat. dist. I can. 69 De consecratione.
[7] Decr. Grat. C XXIII qu. 1 can. 3.
[8] 1. epištola sv. Pavla ke Korintským 3, 11; Decr. Grat. C I, qu. 1 can. 26.
[9] In Clementinis lib. I, cap. 1.
[10] Decr. Grat. dist. II, can. 82 De consecratione.
[11] Decr. Grat. C XXVI qu. 2 can. 7.

Spoléhaje na všemohoucnost toho, „kdo může darovat věci naprosto beznadějné a nemožné" [Lc. de veteri iuramento a IV L. I na konci prvního sloupce] a „kdo je hlava a strůjce všeho vědění", [XXXVII. distinkce první], a proto také syn, který je obdivuhodným dárcem všech milostí [XVI q I], přistoupil jsem k tomuto dílku o minulých událostech, odvažuje se toho nikoli ze skrovné míry své učenosti, ale toliko chtěje se zalíbit řečenému svému strýci a vzývaje toho Spasitele, jakož i jeho velebnou matku a blahoslaveného Řehoře,[5] vynikajícího učence, aby Kristus, jenž je alfa a omega, jediný v podstatě a trojí v osobách, na němž jsou zřejmě závislí všichni zákonodárci, stál při mně, abych dokončil tento spisek. Mám v úmyslu dodržet v něm toto uspořádání: předně povím něco o roku vtělení Páně a potom, zjistím-li něco o nějakém svatém, stručně se o tom zmíním, za druhé pak o římských papežích, za třetí o římských císařích, poznamenávaje, kolik let kdo panoval, za čtvrté a nakonec přidám, přihodí-li se něco pozoruhodného. Abych tedy dovedl to, k čemu přistupuji, důstojně začít a také rozdělit a šťastně splnit s pomocí královny nebes a svých svatých, které obzvlášť zbožně uctívám, a také všech svatých a zvláště skrze požehnání toho bratra, který si přeje tohle dílo, v tom nechť mi ráčí pomoci navěky blahořečená Trojice. Amen.

KONČÍ PROLOG

ZAČÍNÁ STRUČNÉ SEPSÁNÍ ŘÍMSKÉ I ČESKÉ KRONIKY

V roce 3062 od počátku stvoření světa podle hebrejské víry, podle sedmdesáti vykladačů a jejich následovníků pak v roce 5201, 2306 let od potopy, od Abrahamova narození roku 2014, roku 1509 od Mojžíše a odchodu synů Izraele z Egypta, v roce 1031 od Šalomouna a prvního zbudování chrámu, od druhé stavby pak, k níž došlo za Daria, roku 519, v roce sedmistém padesátém prvním od založení Říma, v třetím roce 194. olympiády, po smrti prvního římského císaře Julia,[6] jenž vládl říši tři roky a po němž nastoupil Octavianus, první Caesar Augustus — ten vládl padesát sedm let — ale ve čtyřicátém druhém roce vlády Octaviana Caesara Augusta, když Caesar Augustus řízením božím sjednal velmi pevný mír, narodil se v Betlémě v Judeji náš Pán Ježíš Kristus, skutečný Bůh i člověk, jemuž ten mír sloužil a o němž zpívali andělé: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.

V druhém roce vtělení Páně[7] uzavřel Augustus mír s Parthy.

Léta Páně 3[8]
Herodes pobil nemluvňata.

Léta Páně 15 [správně 14]
Zemřel Octavianus Augustus. V témž roce po něm první nastoupil Tiberius a vládl dvacet tři léta.

Léta Páně 30
Náš Pán Ježíš Kristus si vyvolil učedníky a poučil je o evangelických svátostech. Jan začal křtít lid.

Léta Páně 31
Učedníci Kristovi vyzbrojeni evangelickými naučeními Krista a jím vysláni hlásali slovo víry po městech Judey.

Léta Páně 33
Náš Pán Ježíš Kristus podstoupil muka na kříži, vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa. Při jeho umučení se událo mnoho zázraků.

Léta Páně 34
Jakub, bratr Páně, byl ustanoven od apoštolů biskupem v Jeruzalémě a setrval v úřadě třicet let.

Léta Páně 39 [správně 37]
Zemřel Tiberius. Po něm nastoupil nejprve Gaius,[9] který vládl čtyři roky.

Léta Páně 41
Pilát, sužovaný od Gaia mnoha příkořími, spáchal sebevraždu.

Léta Páně 42
Matouš napsal hebrejsky evangelium.

Léta Páně 43 [správně 41]
Claudius získal vládu a panoval třináct let, osm měsíců a dvacet osm dní.

Léta Páně 44
Dvanáct apoštolů se rozešlo do celého světa, a proto se Petr odebral do Říma, založiv předtím antiochijskou církev.

Léta Páně 45

fem. Tam také při boji v Rakousku byl král Přemysl zabit a byl pochován ve Znojmě. Po své korunovaci vládl sedmnáct let a založil klášter Svaté Koruny.[104] Jeho manželka se jmenovala Kunhuta, pocházela z Uher a byla to pátá královna.

Léta Páně 1280[105]

Král Václav byl odveden z království. Jan, pražský biskup, zemřel a byl zvolen Tobiáš.

Léta Páně 1281

V Čechách vznikla velká nesvornost a válka.[106]

Léta Páně 1282

Zemřela sestra Anežka, dcera krále Přemysla.[107] Nastal veliký hlad.

Léta Páně 1283

Kníže Václav se vrátil do království.

Léta Páně 1289

Byl sťat Záviš i pan Čeněk, jeho bratr.

Léta Páně 1290 [správně 1291]

Kunhuta, dcera krále Přemysla, nedbala bázně boží a vystoupila z řádu sv. Františka. Téhož roku byl obsazen Akon a Svatá země.[108]

Léta Páně 1294

Kníže Václav vpadl do Polska, zajal knížete a podrobil si četná území.[109]

Léta Páně 1297

Kníže Václav vyzdvihl svého otce Přemysla z hrobky u menších bratří ve Znojmě a důstojně ho pohřbil na Pražském hradě.

Léta Páně 1299 [správně 1297]

Zbožný kníže Václav byl korunován na českého krále.

Léta Páně 1301 [správně 1300]

Václav, šestý král, obsadil Velkopolsko. Téhož roku se razily groše.

Léta Páně 1306 [správně 1305]

Zemřel král Václav, který vládl osm let a založil Královskou síň [Aula regia, tj. Zbraslavský klášter]. Tam byl i pohřben. Jeho manželka, šestá královna, se jmenovala Guta a byla dcerou Rudolfa, římského krále. Téže noci, kdy zemřel král Václav, se zastavila řeka Otava v Písku od půlnoci do tří hodin a všichni, kdo byli přítomni té podívané, žasli a divili se tak neobyčejnému úkazu. A totéž se stalo, když byl zabit jeho syn: také až do tří hodin řeka téměř obrátila svůj proud, snad aby předznamenala zlé časy, které ze smrti jich obou měly nastat pro mnoho zemí a nejvíce pro slávu království, která do té doby vzrůstala. Neboť po jejich smrti království uherské, polské, krakovské, pomořanské, velká část Ruska, území sieradské, míšeňské, všechny tyto země odpadly od království a z různých stran začaly plenit Čechy a Moravu. Na různých stranách také bylo prolito mnoho krve a hlad trvající dva roky nikoli pro neplodnost země, ale pro řádění plenitelů zahubil více než třetinu lidí. Příčinou toho moru a hladu byly dvě ženy, totiž hradecká královna, vdova po Václavovi IV., a česká královna, osiřelá dcera téhož krále,[110] kterou si vzal za ženu Jan, syn císaře Jindřicha; ty dvě tedy, jak jsem řekl, byly příčinou těch zlořádů.

Stalo se i mnoho jiných věcí, které nelze vypočítat.

Léta Páně 1307[111]

Mladý Václav byl korunován na českého krále. V prvním roce své vlády postoupil uherské království Štěpánovi, vévodovi bavorskému, synu Jindřichovu, který měl za manželku dceru Bély, uherského krále, a s ní zplodil zmíněného Štěpána.[112] Tomu král český a uherský předal v Praze s královskými odznaky ono království, pro něž byl korunován, a přenesl je do Uher. Míšeňské území pak odevzdal do vlastnictví Janovi, synu Rudolfa, zesnulého římského krále, a krakovské území vyměnil za vévodství opavské. Dále království velkopolské se zemí sieradskou a pomořanskou se všemi dolními zeměmi dal podle lenního či poddanského práva hlohovskému knížeti Boleslavovi. Tento mladý král Václav byl zabit v Olomouci a přenesen na Zbraslav a tam i pochován. Jeho manželka, sedmá královna, se jmenovala Eliška [správně Viola] a byla dcerou těšínského vévody.

Léta Páně 1308 [správně 1307]

Po zavraždění krále v Olomouci uherský král Štěpán [správně Ota] byl oklamán svými Uhry a prodán nevěřícím za ruským územím. Také Jan, markrabě míšeňský, byl bývalým markrabětem tohoto území Jindřichem přemožen a země mu byla odňata. Rovněž Mikuláše, vévodu opavského, potřel na krakovském území Vladislav, vévoda sieradský, a proto Češi tuto zemi ztratili. Dále vévoda Boleslav utiskoval své pány, a když po krátké době zemřel, páni vyhnali jeho syny, kteří tak přišli o zemi. Pomořansko prodali křižákům. Téhož roku [správně 1306] byl zvolen za českého krále Rudolf, vévoda rakouský.

Léta Páně 1309 [správně 1307]

Rudolf zemřel před Horažďovicemi. Tobiáš Velký a Jindřich byli zvoleni a Sezema z Radyně byl zabit.[113]

Léta Páně 1310

Zemřel Fridrich ze Šumburka,[1] jehož otec předně založil hrad Děčín. Toho král Václav III. pro vítězství, které získal proti synovi, a pro jeho osvědčenou přičinlivost usadil ve svém království a přibral k vládě jako muže věrného a statečného.

Téhož roku v sobotu před nedělí Invocavit[114] pražští a kutnohorští měšťané zajali čtyři velmi mocné pány z království, totiž pana Raimunda, Jindřicha z Lipé, Jana ze Stráže a Hynka Žáka. Téhož roku byl také v Praze zabit Fridrich ze Šumburka. Praha byla obsazena těmito urozenými a měšťané, kteří zavinili jejich zajetí, byli vyhnáni. Kutnohorské, tedy Rutharda a Peregrina, chytil pán z Lipé a pokořil je. Téhož roku byl zabit Albrecht, král římský.

Léta Páně 1311 [správně 1310]

Jan, syn císaře Jindřicha, vpadl o svátku sv. Kateřiny [25. listopadu] do Čech, obsadil Prahu a vyplenil ji.[115] Byl pak šlechtou zvolen za českého krále a korunován.

26. července byla v Kladsku veliká povodeň a odnesla bezpočet domů. Říká se, že utonulo na tisíc osob, lidí obojího pohlaví.

Léta Páně 1315 [správně 1314]

K císařské vládě byli zvoleni dva: Ludvík a Fridrich.

Léta Páně 1316[116]

V královském městě řečeném Hradec došlo k přetěžkému souboji dvanácti soupeřů na dvanácti koních. Rázně, statečně a tvrdě se totiž střetlo šest mužů z Kosic na jedné straně s šesti z Třešic na straně druhé. Z nich nakonec těch šest z Třešic slavně zvítězilo, aniž se provinili vraždou. Téhož roku [správně 1315] Vilém Zajíc zajal Jindřicha z Lipé.

Léta Páně 1317 [správně 1316]

Pana Jana ze Stráže proklál v Kostelci šíp.

Jan XXI. [XXII.] byl zvolen papežem. Došlo k velkému umírání lidí na mor ve Francii a Flandrech, takže vesnice zůstávaly opuštěné. Říká se, že obzvlášť v Métách v době zhruba od svátku sv. Michala do velikonoc zemřelo pět set tisíc lidí.

Léta Páně 1318

Sv. Ludvík z řádu bratří minoritů byl kanonizován od papeže Jana.

Léta Páně 1319

Byla válka mezi českým králem Janem a Zajícem, ale Zajíc získal vítězství.

Léta Páně 1322 [správně 1321]

Ve svátek sv. Jana a Pavla [24. června] o druhé hodině denní začalo zatmění Slunce a trvalo až do čtvrté hodiny. Pana Zajíce z Valdeka zahubil bavorský šíp. Téhož roku o masopustu [23. února] jsem se narodil v Hoříněvsi, v starobylém dvoře a domě velmi prostém.

Léta Páně 1323 [správně 1322]

Začala velká válka mezi zvoleným králem Ludvíkem a Fridrichem, v níž zvítězil Ludvík s českým králem Janem a zajali rakouské vévody Fridricha a Jindřicha.[117] Byl tam zabit pan Plichta.

Léta Páně 1324

Byl kanonizován sv. Tomáš Akvinský z řádu bratří kazatelů.

Léta Páně 1325 [správně 1324]

Papež Jan vyobcoval Ludvíka z církve a zakázal mu nazývat se králem.

Léta Páně 1327 [správně 1326]

Mistr Oldřich z Paběnic, doktor dekretů a pražský probošt, se stal mnichem v Sedlci.

Léta Páně 1328 [správně 1327]

Český král Jan napadl krakovskou zemi, ale nedosáhl ničeho z toho, po čem toužil. Obklíčil však Drenzdorff a obsadil mnoho měst a hradů. Téhož roku ve svátek sv. Řehoře [12. března] jsem byl dán do školy v opatovickém klášteře.

Léta Páně 1330 [správně 1328]

Jan, král český, pustošil Rakousko ohněm až k Dunaji, obsadil a obklíčil města Valtice, Eggenburg, Drozdovice a jiná spolu s hrady a městečky.

Léta Páně 1331

Bratři Mraník a Jindřich, kazatelé, byli zadrženi u sv. Jakuba.

Léta Páně 1332

V posledním dni měsíce března jsem byl v klášteře opatovickém přijat do řádu ctihodným otcem a pánem Hroznatou, svým předchůdcem.

Léta Páně 1333 [správně 1332]

Někteří urození z Čech byli zajati v boji u Lavy[118] a tamtéž byli od Švábů a Rakušanů zabiti pan Beneš z Vartenberka, Mařík z Vlašimi a Ješek z Poličan.

Léta Páně 1334

V den posvěcení chrámu jsem složil klášterní slib v klášteře opatovickém před ctihodným otcem a pánem Hroznatou, svým předchůdcem.

V pondělí po svátku Šimona a Judy [31. října] se zdvihla veliká vichřice, která nejen pobořila domy a zdi, ale i nesčetně stromů vyrvala z kořenů a zpřelámala.

Léta Páně 1335 [správně 1333]

Jasný kníže a pán, pan Karel, markrabí moravský, přišel do Čech. Téhož roku [správně 1334] všechno duchovenstvo pražské diecéze povstalo proti řádům žebravých mnichů a přičiňovalo se, aby byli vyobcováni.

Léta Páně 1336

Filip, syn krále z Malorky, s dvanácti urozenými království vstoupil v předvečer Narození Páně do řádu bratří minoritů. V Čechách sotva míli od Kadaně, ve vsi řečené Blov, zemřel jakýsi pastýř jménem Myslata. Ten každou noc vstával, obcházel všechny vesnice v okolí, strašil lidi, vraždil a mluvil. A když ho probodli kůlem, řekl: „Velice mi uškodili, neboť mi dali hůl, abych se bránil před psy"; a když ho vykopávali, protože musel být spálen, nadmul se jako býk a hroz-

[1] V rukopise je de Cymburk.

ně řval. A když ho pokládali na oheň, kdosi popadl hůl, bodl do něho a hned se vyřinula krev jako z hrnce. Nadto když už byl vykopán a položen na vůz, spojil nohy k sobě, jako by byl živý. Když byl spálen, všechno zlo se uklidnilo. Kohokoli však volal v noci předtím, než byl spálen, jménem, ten do osmi dnů zemřel.

Téhož roku také zemřel papež Jan XXI.[119] a za papeže byl zvolen Benedikt XII.

Léta Páně 1337 [správně 1336]

Jan, král český, po vyhnání rakouského vévody vpadl do země a pustošil ji požáry a obsadil ještě více hradů a měst než dřív a opatřil je vojenskými posádkami,[120] takže Rakušané byli tísněni z jedné strany králem uherským a z druhé strany českým a polským. Téhož roku také byli vyhlazeni téměř všechni Židé po celém Rýně jakýmsi rytířem, který mstil bratra.

Léta Páně 1338

Židé v celých Čechách, na Moravě a v Rakousku byli pobiti i s manželkami a dětmi v kolébkách. Podivuhodné bylo, že z žádného Žida netekla krev, ale všichni zemřeli bez prolití krve. Mnohde byli Židé hubeni také kvůli hostii nalezené v Pulce.

Léta Páně 1339 [správně 1338]

Za vlády krále Jana a jeho syna Karla, markrabího moravského, okolo svátku sv. Jakuba [25. července] se objevilo nesmírné množství kobylek, přicházející z nejzazších končin Uher a Řecka. Létaly na křídlech po způsobu ptáků, nejen po Čechách a Moravě, ale také po Rakousku, Bavorsku a Francii, měnily místa a — což je nejpodivnější — přibývaly každodenně přirozeným rozmnožováním. Kam usedly, všechno sežraly.

Léta Páně 1340 [správně 1339]

Ludvík Bavor, který si vedl jako císař, se dohodl s českým králem Janem a český král, přijímaje od něho léno, uznal ho za svého pána.

Rovněž toho roku mě pan Hroznata, můj předchůdce, poslal na bolognské učení.

Léta Páně 1341 [správně 1339]

Anglický král nepřátelsky vpadl do království francouzského, obsadil královské město Tournay a oblehl Saint Quentin. Oba králové se dohodli tak, že se Gaskoňsko vrátí anglickému králi a děti se spojí manželským svazkem.

Léta Páně 1342

Zemřel papež Benedikt XII. a za papeže byl zvolen Kliment VI.

Léta Páně 1343 [správně 1340]

V předvečer Všech svatých [31. října] se kastilský král střetl s králem Granady a zabil padesát tisíc saracénských jezdců a dvě stě tisíc pěšáků.

Léta Páně 1344

Jakási žena v Levíně zemřela a byla pohřbena. Po pohřbu však vstala, zardousila mnoho lidí a nad každým z nich tančila. A když byla probodnuta, vytékala z ní krev jako z živého tvora. Také pozřela více než polovinu vlastního závoje, a když jí byl vytržen, byl celý zkrvavělý. Když měla být spálena, nemohlo se dřevo jinak rozhořet než od tašek z kostela, podle poučení nějakých stařen. Ačkoli byla probodnuta, stále ještě vstávala, ale jakmile byla spálena, tu všechno trápení ustalo.

Léta Páně 1345

V den stětí sv. Jana Křtitele [29. srpna] řádil v Klatovech, v Pomuku a celém onom kraji neobyčejný vítr, krupobití a bouře.

Léta Páně 1346

Po celé Itálii a Provenci velice umírali lidé, takže jen ve Florencii prý v průběhu tří či čtyř měsíců zemřelo čtyřicet tisíc lidí. Také byl tak velký hlad, že se za třicet čtyři florény dalo koupit stěží tolik obilí, kolik může unést osel.

Léta Páně 1347 [správně 1346]

Český král Jan, syn císaře Jindřicha, s mnoha urozenými Českého království, totiž se synem pana Petra z Rožmberka a synem pana Jindřicha z Lichtenburka a s mnoha dalšími táhl do francouzského království na pomoc francouzskému králi proti králi anglickému a v zmíněném slavném království ve Francii byl zabit s níže psanými urozenými, totiž . . .[1] Potom byl přenesen do Lucemburku a tam spolu s nimi pochován. Ten založil kartuziánský klášter u Prahy. Jeho manželka, osmá královna, dcera krále Václava II. se jmenovala Eliška. A aby smrt tak velkého vládce byla uchována v paměti, nechť jsou zapsány tyhle verše:

Po narození Páně, když minulo třináct set roků,
po nich když čtyřiceti a šesti se naplnil počet,
na den svatého Rufa smrt skosila slavného krále.
Vyslov s bolestí v srdci svou soustrast se skromným králem.
Třeba byl opuštěn zcela a nadto úplně slepý,
sotva se takový zrodí, vždy připraven do boje táhnout.

To, co jsme nezkušeně sepsali o římských papežích a císařích, jakož i o pohanských a křesťanských knížatech Českého království, a to, co jsme stručně řekli o osmi králích, totiž o Vratislavovi, Vladislavovi, Přemyslovi, Václavovi I., Otakarovi, jenž jsa přemýšlivý byl nazýván také Přemysl, Václavovi II., Václavovi III. a Janovi, osmém a posledním, nechť postačí. Ostatní pak, o čem se bude psát, se bude týkat skutků a činů nejjasnějšího knížete a pána pana Karla, římského císaře a českého krále. Velmi rád bych se chtěl od někoho důkladně poučit o něm, o tom, co se stalo a odehrálo za jeho časů a v kterém roce Páně od r. 46 do r. 60, abych nenapsal něco bez rozvahy.[2]

Léta Páně 1365

13. dne měsíce dubna nejjasnější náš kníže a pán, pan Karel IV., z přízně boží císař římský, vždy rozmnožitel, a český král, se po příchodu řady poslů, které k němu poslal pan papež, vydal na cestu k avignonské kurii.[121] Aby tedy úspěch a zdar cesty toho pana císaře byl všem zjevný, chceme, aby všichni, k nimž se dostane toto sepsání, věděli, že v celém Porýní a Alsasku byla prokazována tomu panu císaři velká úcta, potom že v celém Burgundsku se k němu hrabě savojský[122] choval velmi uctivě a obdivuhodně. Nato se o jeho výdaje velmi důstojně a skvěle starali poslové francouzského krále.

Konečně v předvečer Nanebevstoupení Páně právě minulý [21. května] se k němu v Orange z rozkazu a nařízení pana papeže dostavil ctihodný avignonský biskup, bratr pana papeže,[123] a v samý den Nanebevstoupení Páně [22. května] v jeho přítomnosti slavně sloužil mši v katedrálním kostele toho místa. A téhož dne Nanebevstoupení po nešporách odešel [pan císař] z Orange do Pont de Sorgues[124] a mezi Pont de Sorgues a Villeneuve mu přišel uctivě vstříc kardinál boulognský a Vilém Soudcův,[125] i komoří pana papeže[126] s lidmi téhož pana papeže, jakož i slovutný synovec pana císaře Ludvík, bratr francouzského krále,[127] s hrabaty, pány a nesmírným množstvím urozených. V Pont de Sorgues k němu přišli všichni ostatní kardinálové celého kolegia a uvítali jeho výsost pokorně a se vší úctou, a proto se odtud vrátili do Avignonu pozdě.

Potom, následující pátek [23. května], mu všichni kardinálové celého sboru opět vyšli vstříc a boulognský [kardinál] a vicekancléř, starší kardinálové-biskupové, a také Vilém Soudcův a [kardinál] limogeský[128] i starší kardinálové-jáhni se u města Avignonu připojili k panu císaři, zatímco ostatní kardinálové spěchali k panu papeži, aby se s ním pro přijetí pana císaře oblékli do pontifikálií. Pan papež mu sice poslal velikého bílého oře, přikrytého zářící hedvábnou látkou protkanou zlatem, ozdobeného orlem a císařskými znaky, ale toho on dal vést před sebou a postupoval k městu Avignonu na svém vlastním koni. A před tím městem k němu přišel pěšky v procesí, s kříži a ostatky a v biskupském šatě biskup avignonský a všichni ostatní arcibiskupové a biskupové římské kurie a rovněž jiní řádoví preláti i světští duchovní. Biskup avignonský, ordinář toho místa, přečetl kolektu a přijali pana císaře, jak se sluší, pokorně, s povinnou úctou a za velikého sběhu nesčetného množství lidu.

Když pak tamtéž přijal požehnání od avignonského biskupa, byl oblečen do císařského roucha, vpředu byl meč, který nesl hrabě savojský, za ním císařská korouhev. Přivedli ho s císařskými odznaky, a to s jablkem, které nesl Ruprecht, mladší falckrabí rýnský a vévoda bavorský, žezlem, které držel ve svých rukou Barnim, starší vévoda štětínský, a s císařskou korunou vloženou na hlavě, pod zlatým baldachýnem, který nesli v rukou pěšky urození páni jeho arelatského království, až ke stupňům papežského paláce. Při tom kníže oranžský a hrabě z Valence, rovněž pěší, drželi jeho koně za uzdu. A jakmile již vystoupil na ony stupně, pan papež spolu se všemi kardinály oděni v pontifikálie vycházeli v procesí z nové kaple paláce a šli mu vstříc až k těm schodům hlasitě zpívajíce Te deum laudamus [Tebe Bože chválíme].

Po skončení zpěvu ho pan papež uctivě přijal k polibku míru a potom vstoje, odloživ svoji mitru, zpíval hlasitě prosby, modlitby a kolekty za jeho spásu a blaho říše, tak jak činí jiní arcibiskupové a biskupové při přijetí císařů. A když mu dal ve veliké tlačenici slavnostní požehnání, odvedl ho nejprve k oné kapli a pak, když sám odložil v paláci pontifikálie a císař císařská roucha, do hodovní síně a usadil ho ke stolu po své pravici.

Papežův stůl, jen nepatrně vzdálený od stolu císařova, byl umístěn v jedné řadě a ve stejné výši, kardinálové však a jeho již zmíněný synovec seděli u nižších tabulí. A při této hostině obsluhovali pana papeže vévodové Bolek Opolský a Jindřich Lehnický, samému císaři zase poskytli své služby při této hostině hrabata Ruprecht mladší, již zmíněný jako falckrabí rýnský a arcistolník římské říše, Ruprecht, vévoda lehnický, dále lantkrabí z Leuchtenbergu[129] a Ludvík z Oettingen, přičemž panu císaři tam krájel Fridrich starší, hrabě z Leiningen.

Po skončení nákladné a skvělé hostiny se pan papež, pan císař, kardinálové a Ludvík, zmíněný císařův synovec, propustivše všechny ostatní, odebrali k poradě, na níž po nějakou dobu setrvali. Konečně se odebrali k sídlu avignonského biskupa. Tam přišel pan papež, vyspav se, pokorně, pěšky a s malým doprovodem ulicemi za panem císařem a po dlouhou dobu tam s ním vedl jednání a potom, když přijal pití a zákusky, se vrátil do svého paláce, kam ho doprovodil císař, přidruživ se k němu. A když od něho císař odcházel, papež řekl: „Pane císaři, nic jiného vám nedo-

[1] V rukopisu je volné místo v rozsahu dva a půl řádku. Bezpochyby tam měla být vepsána jména padlých pánů.
[2] V rukopisu na tomto místě dva listy scházejí.

vedeme říci, než že rádi učiníme všechno vám po vůli.“ A pan papež projevil a prokázal panu císaři veškerou poctu a úctu.

Dále sdělujeme jednotlivcům a všem, k nimž se dostane toto sepsání, že pan papež z ohledu na řečeného pana císaře, chtěje jeho Pražský kostel mezi všemi ostatními kostely obzvláště vyznamenat, právě minulé úterý [27. května] vyvolil, ustanovil a veřejně určil ctihodného pána, pana Jana, pražského arcibiskupa, a jeho nástupce navěky k napravování duchovenstva, k důstojnosti a zachovávání duchovního stavu a k jiným případům, které náležejí úřadu a pravomoci legáta, po celé pražské provincii, v městech a diecézích, jakož i v městech a diecézích řezenské, míšeňské a braniborské, vyjímaje z jistých příčin řečené město a diecézi řezenskou z legátské pravomoci arcibiskupa salcburského. Učinil to, ustanovil a oznámil na radu a ustanovení všech kardinálů celého kolegia a s jejich souhlasem v plné konsistoři a ze své plné moci.[130]

Ale toho dne při zvláštním shromáždění z obzvláštní výsady dovolil pan papež kromě práv legátských pražskému arcibiskupovi a jeho nástupcům navěky, aby po městech a diecézích celého pražského legátství byl před řečeným panem arcibiskupem pražským a jeho nástupci nošen kříž a aby měl právo dávat slavnostní požehnání. Dále týž pan arcibiskup pražský a jeho nástupci mají právo a mohou mít pallium v řečené své legaci a volně ho užívat po městech a diecézích. Dále pražským kanovníkům řečený pan císař vymohl u pana papeže, že mají právo sloužit slavnostní mši s třemi infulemi, jak se to obvykle dělá v kostele vyšehradském. A tehdy pan císař uvedl řečeného pana pražského arcibiskupa do plného vlastnictví práva legace svatého Pražského kostela v městech a diecézi nejprve řezenské, braniborské a norimberské a potom i míšeňské. Toto učinil v míru a kéž to úspěšně dokončí.

[1] Zde i dále v úvodu se Neplach odvolává na sbírku právních předpisů zvanou Decretum Gratiani [kolem 1150]. Její první a třetí část je rozdělena na distinkce [distinctio-dist.] a kánony [canones-can.], druhá na případy [causae-C] a otázky [quaestio-qu]. Otázky a kánony bývají citovány ještě prvními slovy. Součástí druhé části je traktát O pokání [De poenitentia], třetí část má název O zasvěcení [De consecratione]. Pro zpřesnění citace uvádí Neplach jednotlivé kánony prvními slovy textu. Tento text nepřekládáme, neboť nemá věcný význam. Údaje o původu citovaných míst jsou často nepřesné a někdy až příliš zkratkovité a nejasné, zvláště ke konci prologu.

[2] Tj. Hilarius z Poitiers [kol. 315—366, biskup poitierský od r. 350].

[3] Augustinus Aurelius [sv. Augustin] 354—430, biskup v Hipponě od r. 395. Raněkřesťanský myslitel, jeden ze zakladatelů křesťanské filozofie, autor řady spisů.

[4] Neplach byl odchovancem a později, od r. 1348, opatem kláštera opatovického. † 16. září 1371.

[5] Řehoř I. Veliký, asi 540—12. 3. 604, od 3. 9. 590 papež.

[6] Rozumí se Julius Caesar, který ovšem titul císaře ještě neměl.

[7] Letopočty i dobu trvání vlády jednotlivých panovníků udává Neplach často nepřesně. Přímo v textu uvádíme na pravou míru počáteční letopočet vlády, správná délka panování je zřejmá z jmenného rejstříku.

[8] Zprávy k letům 3, 30, 33 se opírají o evangelia. Srv. například Evangelium sv. Matouše 2, 16; 4, 18; 10, 5; 27; 28.

[9] Tj. Gaius Caesar Augustus Germanicus, zvaný Caligula, římský císař v letech 37—41.

[10] Petrův pobyt a působení v Římě nelze popřít, ale sotva trvalo 25 let, jak vypráví legenda. Kdy přesně přišel Petr do Říma, není známo.

[11] Srv. Skutky sv. apoštolů 17, 23.

[12] Servius Sulpicius Galba, jeden ze čtyř krátkodobých římských císařů na přelomu let 68—69. Byl provolán za císaře hispánskou legií a v lednu 69 byl zavražděn. Údaj, že panoval šest let, je nesprávný.

[13] Údaje o posloupnosti papežů čerpá Neplach vesměs z kroniky Martina Polona [Martin Opavský] Chronicon Martiniani, ale často nepřesně. Trvání papežského úřadu ukazuje jmenný rejstřík.

[14] Srv. *Josef Flavius,* Válka židovská VI, 420. Podle zprávy Flaviovy padl Jeruzalém v září [asi 26.] r. 70. [tamtéž VI, 435].

[15] Tento císař byl Antonius Pius, který nastoupil vládu v r. 138 stejně jako papež Hyginus.

[16] P. Helvius Pertinax byl jedním z málo významných císařů, kteří se vystřídali během r. 192—193. Byl u moci od 1. 1. 193 do 28. 3. 193.

[17] Severus bojoval s Parthy v letech 198—202.

[18] Má být Zephyrinus, který byl papežem v letech 202—217.

[19] Chronologie u tohoto i následujícího zápisu je chybná. Císař Maximinus byl zavražděn už v r. 238, papež Poncianus rezignoval na úřad v r. 235 a následující papež Antheros zemřel na začátku roku 236. Dalším papežem byl Fabianus, a to už od r. 236.

[20] Na tomto místě vynechal Neplach papeže Lucia I. [253—254] a Štěpána I. [254—257] a zařadil je níže k letům 258 a 260.

[21] Dionysius byl papežem v letech 259—268. Jsou tedy oba údaje o jeho smrti [r. 258 a 272] chybné, stejně jako udaná délka jeho úřadu.

[22] Felix jako nástupce papeže Dionysia byl papežem v letech 269—274. Oba údaje Neplachovy [k r. 272 a 282] jsou tedy chybné.

[23] Florianus byl císařem pouze čtyři měsíce v r. 276 mezi císaři Tacitem a Probem.

[24] Má být Carus. M. Aurelius Carus byl císařem v l. 282—283.

[25] Na místě starého Byzantia založil Konstantin Konstantinopolis jako nové hlavní město imperia.

[26] Po Konstantinově smrti vládli v římské říši rozdělené zprvu na tři části jeho synové Konstantin II. [337—340], Constans [337—350] a Constantius II. [337—361]. Žádný tedy nevládl dvacet let.

[27] Má být Jovianus, který byl císařem v letech 363—364.

[28] Omyl. Mezi Liberiem [352—366] a Damasem [366—384] nebyl žádný papež Felix.

[29] Rok 378 je rokem císařovy smrti. Valens vládl v l. 364—378.

[30] Zřejmě písařská chyba. V kronice Martina Polona je 13 let, což odpovídá době vlády Arcadiovy [395—408].

[31] Alarich oblehl Řím v r. 408 a r. 410 ho dobyl a vyplenil.

[32] Augustin skutečně zemřel v témž roce, kdy Vandalové dobyli jeho sídlo Hippo Regius, ale bylo to v r. 430.

[33] Má být Martianus a Valentinianus. Udávaných sedm let vlády platí však jen pro Martiana [450—457], Valentinianus vládl již od r. 425.

[34] Agapet I. byl papežem od 3. června 535 do 22. dubna 536. Blíže pravdě je kronika Martina Polona, která uvádí, že úřadoval 11 měsíců a 18 dní.

[35] Chybné. Pelagius byl papežem v l. 555—560. Martinus Polonus udává, že úřadoval 4 roky, 10 měsíců a 18 dní.

[36] Má být Sabinianus, který byl papežem v letech 604—606.

[37] Má být Donus. Byl papežem v r. 676—678.

[38] Tento papež Bonifác není uveden v kronice Martina Polona, ani v jiných přehledech papežů.

[39] Má být Conon. Byl papežem v l. 686—687.

[40] Bezprostředně po papeži Sergiovi, který však působil čtrnáct let, nikoli devět, jak udává Neplach, nastoupil papež Jan VI. [viz dále k r. 701]. Mezi nimi nebyl žádný papež Lev ani Leoncius [u Neplacha k r. 697]. Snad omylem zařazen Lev III., který se ovšem ujal úřadu o sto let později.

[41] Justinián vládl od r. 685, ale po deseti letech [viz výše k r. 686] byl poslán do vyhnanství. Mezitím vládl Tiberius II., který byl po Justiniánově návratu v r. 705 svržen a popraven. Justinián pak vládl až do r. 711.

[42] Má být Marinus. Byl papežem od prosince 882 do května 884.

[43] Srv. veršované letopisy připojené k německému zpracování Dalimilovy kroniky. [Prameny dějin českých III, str. 231].

[44] Jde o pověst o Krokových dcerách v Kosmově kronice [I, 4]. Celé další vyprávění čerpá často doslova z Kosmovy kroniky I, 6—9.

[45] Stejná posloupnost českých knížat se objevuje na konci Pokračovatelů Kosmových [str. 189].

[46] Muselo to být dříve, protože Metoděj zemřel už r. 885 a ani Bořivoj už asi v té době nežil.

[47] O křtu Bořivojově srv. Kristiánova legenda, kap.2.

[48] Srv. i dále k letům 915, 938, 950; nepřesné: Berengarové byli pouze dva. První, vévoda furlanský, byl zvolen částí italské šlechty za krále již po smrti Karla Tlustého [888], ale v celém království byl uznán nakrátko až v r. 898. Teprve r. 915 byl korunován na císaře, ale znovu musel obhajovat své postavení proti odpůrcům. Byl zavražděn v r. 924. Druhý Berengar, jeho vnuk, markrabě ivrejský, dosáhl lombardské koruny v r. 950. Spolu s ním nevládl žádný Albert. Snad má být Alberich II., který měl svrchovanou moc v Římě do r. 954.

[49] Před Janem X. působil ještě papež Lando, od srpna 913 do března 914.

[50] Tento údaj je zcela zmatený. Snad jde opět o Jana X. [byl papežem v letech 914—928].

Pokud by mělo jít o Jana XI., byl zvolen v březnu 931 a zemřel v lednu 936. Srv. kroniku Martina Polona: 4 roky, 10 měsíců a 15 dní.

[51] Kosmas uvádí zprávu o smrti Václavově k roku 929 [I, 17], ale i toto datum je asi mylné. Pravděpodobnější je rok 935. S tím souvisí i správnost data nástupu Boleslava na trůn a přenesení těla sv. Václava, k němuž došlo asi tři roky po smrti Václavově. To platí i dále, kde se Neplach k těmto událostem znovu vrací.

[52] Omyl. Kostel dal vysvětit Václavův bratr Boleslav I. Srv. Kosmova kronika česká I,18.

[53] Zápis je zmatený. Může jít pouze o italského krále Berengara I. [888—924, od r. 915 císař římský] nebo Berengara II. [950—963], viz pozn. 48.

[54] Má být Marinus II. Byl papežem v l. 942—946.

[55] U římských císařů uvádí Neplach obvykle, ale nikoli důsledně, letopočet císařské korunovace, ale do doby vlády zahrnuje i léta královská. Srv. jmenný rejstřík.

[56] K tomuto a následujícímu roku srv. Kosmova kronika česká I, 21—23; 26.

[57] Kosmas píše o Dětmarově smrti k roku 969 [I, 24]. U obou kronikářů je datum chybné. Dětmar zemřel 2. ledna 982.

[58] Mezi Benediktem VI. [973—974] a Benediktem VII. [974—983] nebyl žádný papež tohoto nebo podobného jména. Snad i rok 987 je tu zařazen omylem.

[59] Papež Bonifác VII. nastoupil úřad v červnu r. 974, ale už v srpnu téhož roku byl vyhnán. Vrátil se znovu po deseti letech [984] a zemřel v r. 985, což Neplach nezaznamenává.

[60] Ota II. zemřel r. 983. Příznivcem a přítelem Vojtěchovým byl Ota III. Srv. Kosmova kronika česká I, 28.

[61] V srpnu 985 byl zvolen papežem Jan XV. a úřadoval do dubna 996. Žádný jiný Jan není v této době v přehledech papežů uváděn.

[62] Kosmas vypravuje tento příběh k r. 995 a o Vojtěchově smrti k r. 996. [Srv. Kosmova kronika česká I, 29; 31]. Ani v tom případě však není možné datum pátek 23. dubna, protože v r. 996 nepřipadal 23. duben na pátek.

[63] Před Sergiem byl papežem ještě Jan XVIII., [1003—1009], kterého Neplach vynechal.

[64] Omyl. Řehoř byl zvolen jako protipapež Benedikta VIII. v r. 1012. V r. 1024 byl zvolen papežem Jan XIX. a setrval v úřadě do listopadu 1032. O tomto papeži se Neplach nezmiňuje.

[65] Papež Damasus II. byl zvolen v prosinci 1047, ale již předtím v listopadu byl znovu zvolen papežem Benedikt IX., který rezignoval v r. 1045. Ten byl v červenci 1048 vypuzen a teprve potom byl Damasus posvěcen. Zemřel však již po dvaceti třech dnech, v srpnu 1048. Po něm nastoupil Lev IX. [1048—1054], který ale v kronice není uveden.

[66] Srv. Kosmova kronika česká II, 37.

[67] Po Paschalovi nastoupil Gelasius. Sixtus je uveden chybně, zřejmě místo Kalixta II., [1119—1124], který následoval po Gelasiovi.

[68] Byl to Anastasius IV. a byl v úřadě asi rok a půl, od července 1153 do prosince 1154.

[69] Před Urbanem vynechal Neplach Celestina IV. [1241], Inocence IV. [1243—1254] a Alexandra IV. [1254—1261].

[70] Před Klimentem V. schází ještě Benedikt XI. [1303—1304].

[71] Neplach vynechal všechny římské krále mezi Fridrichem II. [1212 až 1250] a Jindřichem VII. Lucemburským [1308—1313].

[72] Byl jím Mikuláš V., zvolený r. 1328. Rezignoval r. 1330.

[73] Kristián mluví o 19. a 21. říjnu, tato data se vztahují na rok 925. V dobách nám známých se slavila translace sv. Ludmily 10. listopadu, což lze snad vysvětlit jako datum druhého definitivního pohřbu. Srv. *J. Ludvíkovský,* Kristiánova legenda str. 146.

[74] Celou tuto pasáž až po r. 1004 Neplach opakuje, viz str. 000 a poznámky k ní. Předlohou je opět Kosmova kronika česká

[75] Srv. Kosmova kronika česká I, 38.

[76] Srv. Kosmova kronika česká II,37.

[77] O volbě Jaromírově vypravuje Kosmas obšírně k r. 1067. Srv. Kosmova kronika česká II, 22—25.

[78] Třetí bratr se jmenoval Vratislav, první český král a Konrádův předchůdce na knížecím trůně. Jaromír byl pod jménem Gebhart vysvěcen na pražského biskupa.

[79] Svatopluk nastoupil po vyhnání Bořivoje, nikoli po jeho smrti, a to r. 1107.

[80] Má být 24. března [srv. Kosmova kronika česká III, 49]. Podobně i dále u r. 1132 je datum o den posunuto. Má být 3. března.

[81] Srv. Kanovník vyšehradský [Pokračovatelé Kosmovi str. 41—42].

[82] Srv. k tomu *Novotný* ČD I, 2 str. 994.

[83] Tento časový údaj není správný, i jinak je zpráva nepřesná: Vladislav II. zemřel r. 1174, ale již r. 1172 se vzdal trůnu a na krátké období do podzimu 1173 se vlády ujal Fridrich, po něm Soběslav II. a po jeho vypuzení r. 1179 opět Fridrich. Vládl do r. 1189, kdy zemřel a nastoupil po něm Konrád II. Ota.

[84] Tj. biskup a kníže Jindřich Břetislav. Nebylo to však bezprostředně. Po smrti Konráda Oty [1191] vládl krátce kníže Václav [září—prosinec 1191] a do let 1192—1193 spadá první doba vlády knížete Přemysla Otakara I. Srv. *J. Novotný* ČD I/2 str. 1125 n.

[85] Vladislav II. vládl do r. 1172, kdy se vzdal trůnu — tedy 14 let.

[86] K této i většině dalších zpráv až do r. 1250 srv. Druhé pokračování Kosmovy kroniky [Pokračovatelé Kosmovi str. 93—102].

[87] Moravský markrabí Vladislav zemřel 18. února 1227.

[88] Královna Konstancie zemřela asi 6. prosince. Srv. *V. Novotný* ČD I/ 3, str. 750.

[89] Tj. křižovníků s červenou hvězdou.

[90] Až do r. 1260 srv. Druhé pokračování Kosmovy kroniky [Pokračovatelé Kosmovi, str. 102—118].

[91] Boreš z Riesenburka, od r. 1249 králův komorník. V Druhém pokračování Kosmovy kroniky k r. 1254.

[92] Byli to křižovníci s červeným srdcem [cyriaci]. Do Prahy přišli v r. 1256. Datum potvrzení řádu je asi mylné. Na jaře 1256 potvrdil Alexander IV. řád augustiniánů poustevníků. V Druhém pokračování . . . k r. 1256.

[93] Založení Malé Strany. V Druhém pokračování . . . k r. 1257.

[94] Druhé pokračování . . . [Pokračovatelé Kosmovi str. 130].

[95] Srv. Kronika tak řečeného Dalimila kap. 90.

[96] Srv. Druhé pokračování . . . [Pokračovatelé Kosmovi str.131—133].

[97] Kvaterny je možná míněna Kronika tak řečeného Dalimila, z níž dále vícekrát čerpá.

[98] Srv. Kronika tak řečeného Dalimila kap. 88. Tam ale k roku 1252.

[99] Náleží r. 1267, kdy Konradin, syn Konráda IV. vytáhl proti Karlovi z Anjou. Srv. *J. Šusta* ČD II/ 1, str. 63.

[100] Srv. Letopis Jindřicha Heimburského k r. 1271. PDČ III, str. 314.

[101] Jde o svatbu nemanželské dcery Přemyslovy Alžběty s Jindřichem z Kuenringu.

[102] Celé líčení až do smrti Přemysla Otakara II. srv. Kronika tak řečeného Dalimila kap. 92. Ke vztahu Přemysla a českých pánů srv. ČD II, 1 str. 205 n.

[103] Srv. Druhé pokračování . . . [Pokračovatelé Kosmovi str. 145]

[104] Bitva byla svedena 26. srpna 1278 na rovině zvané Kruterfeld u vsi Suchých Krut (Dürnkrut], Cisterciácký klášter Zlatá Koruna založil Přemysl Otakar II. r. 1263.

[105] Nesprávně pro obě události. Malý Václav byl odvezen z Čech v září 1279 [srv. J. Šusta, ČD II/1, str. 309] a ke změně na biskupském stolci došlo roku 1278.

[106] Srv. Kronika tak řečeného Dalimila kap. 93.

[107] Tj. dcera Přemysla I., sestra Václava I., abatyše klarisek sv. Františka. Srv. Letopis Jindřicha Heimburského k r. 1283, str. 319. Rovněž následující zápis připomíná zprávu Jindřicha Heimburského k r. 1284.

[108] Srv. Kronika zbraslavská I, 35 a Letopis Jindřicha Heimburského k r. 1290, str. 320. Většina následujících zpráv až do r. 1337 se shoduje s Kronikou zbraslavskou.

[109] K výpravě do Polska došlo v r. 1291/1292. Václav získal Krakovsko, které mu v březnu 1291 odstoupil Přemysl Velkopolský, ale Sandoměřsko úspěšně bránil Vladislav Lokýtek. Zpráva o zajetí knížete není jinak doložena. Srv. ČD II, 1 str. 423 nn.

[110] Tj. Eliška Rejčka, dcera polského krále Přemysla, druhá manželka Václava II., sídlící na svých vdovských statcích v Hradci Králové, a Eliška Přemyslovna, dcera Václava II., později manželka Jana Lucemburského. [Kronika uvádí Václava IV. protože počítá i sv. Václava a knížete Václava [1191].

[111] Zde a v následujícím vypravování je chybná chronologie: Václav III. nastoupil 21. června 1305 a byl zabit 4. srpna 1306, dříve než mohl být řádně korunován. Téhož roku na podzim se stal českým králem Rudolf Habsburský.

[112] Omyl. Václav postoupil uherskou korunu na podzim r. 1305 bavorskému vévodovi Otovi, který byl synem Alžběty, dcery Bély IV. a Jindřicha Dolnobavorského. Akt se uskutečnil v Brně. Srv. ČD II, 1 str. 675.

[113] Zápis je spletený. Týká se dramatických událostí před volbou Jindřicha Korutanského, kdy byl korutanskými stoupenci zabit maršálek Tobiáš z Bechyně a snad i Sezema z Radynic. Událost líčí i Kronika zbraslavská I, 86 a kronika Beneše Krabice z Weitmile. Srv. ČD II, 1 str. 722

[114] K události dále popisované došlo v r. 1309, Neplach ji shodně se Zbraslavskou kronikou [I, 87] datuje do března. To odpovídá letopočtu 1310, který Neplach uvádí, neboť v tomto roce připadla neděle Invocavit na 8. březen. Podle jiných pramenů a ve shodě s r. 1309, kdy tato neděle připadla na 16. únor, se to stalo 15. února. Srv. ČD II, 2 str. 33 pozn. 1.

[115] Podle líčení Kroniky zbraslavské [I, 108] překročil Jan 1. listopadu Ohři, 19. listopadu byl v Kutné Hoře a 28. listopadu před Prahou. Město obsadil 3. prosince 1310.

[116] Záliba Jana Lucemburského v honosném rytířství se projevila i v zavádění rytířských klání. Dalimil vypravuje o tomto souboji k r. 1315 [kap.107]. Srv. i ČD II, 2 str. 291, zvl. pozn. 1.

[117] K rozhodující bitvě došlo v r. 1322 u Mühldorfu.

[118] Chybné. Lava byla pouze jedno z měst, která musel král Jan vydat podle mírové smlouvy Habsburkům po porážce českých a moravských pánů u Mailberku v březnu 1332.

[119] Má být Jan XXII. Zemřel ovšem koncem r. 1334.

[120] Jde o konflikt krále Jana s Otou Habsburským na jaře r. 1336, kdy české vojsko proniklo až k Landavě na řece Isaře. Srv. *J. Šusta,* ČD II/ 3. str. 214.

[121] Karel byl 13. dubna pravděpodobně již v Norimberku. Srv. *V. J. Nováček,* Karla IV. pobyt při dvoře papežském r. 1365, ČČM LIV, 1890, str. 154, pozn. 16.

[122] Amadeo VI. hrabě savojský 1343—1383, od r. 1365 říšský vikář.

[123] Angelico Grimaud [Anglicus Grimoaldi], biskup avignonský [12. 12. 1362—1366] kardinál [18. 9. 1366—13./16. 4. 1388].

[124] Nynější Sorgue. Byl to papežský palác 5 km sv. od Avignonu. Vystavěl ho Urban V.

[125] Gui [Guido] de Boulogne, též d'Auvergne nebo de Monfort, kardinál biskup z Porta a Santa Rufina [20. 10. 1342—25. 11. 1373]; Guillaume de la Jugée [Vilém Soudcův], synovec Klimenta VI., byl kardinál-jáhen s titulem S. Maria in Via lata [P. Marie na Široké cestě], později sv. Klimenta [20. 9. 1342 až 28. 4. 1378].

[126] Papežským komořím byl arcibiskup Arnald z Auchu [18. 1. 1357—11. 6. 1371].

[127] Ludvík, vévoda z Anjou [1360—1384], druhorozený syn francouzského krále Jana II.

[128] Mikuláš z Bessie [de Besse], biskup limogeský 1343—5. 11. 1369, kardinál od r. 1344.

[129] Jan z Leuchtenbergu, lantkrabí saský.

[130] Listy o tom jsou z 28. 5. 1365. Srv. *F. M. Pelzel,* Kaiser Karl der Vierte — Urkundenbuch II, 304.

→
34] *Bible A 2 Kapitulní knihovny, fol. 135v*

→ →
35] *Bible A 2 Kapitulní knihovny, fol. 143r*